

فصلنامه اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و تصحیح متون، نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی

دوره سوم، سال چهارم، شماره سوم و چهارم، پاییز - زمستان ۱۳۹۸ [انتشار: پاییز ۱۴۰۰]

| ویژه تاریخ زبان و فرهنگ ایران در آذربایجان، قفقاز و آناتولی |

سومستن: آذربایجان و تاریخ زبان و فرهنگ ایرانی • فارسی: نبح تسبیح پژوهش‌های آذربایجان و آناتولی / علی شاهپورن • ریشه‌شناسی ده‌نام جغرافیایی مربوط به آذربایجان / علی‌لطف صدیقی

• نام آذربایجان و یک نکته مختصر گویشی لغوی / سید احمدرضا قلینمقانی • آسی‌ها و ایرانیان: عموزنگانی دور از هم با میراث مشترک باستانی / ریحارد فولتز، ترجمه: محمدرضا فرامرزی

• اشعار قطب‌الدین عتیقی اهروی (تبریزی) / بهروز ایمانی • درباره تاریخ مرگ سلمان سلوچی: آیا سلمان در صفر ۷۷۸ قمری در گلستانه است؟ / حسن شریفی صحنی • مجلس المشاق: رمایسی کهن در بحر مقارب، در مسخ و تبدیل ابدان مهملی یلاهی / ساقی تبریزی، مقال داستان‌های شاهنامه در تبریز دوره قاجاری / سجاد آیتلو • پند سلاطین روم: تصحیح تالیفات و آثار آناتولی اوایل قرن هفتم هجری / ای. سی. اس. پیکاک، ترجمه: شکوفه مینوی • سه نامه به فارسی سوره از سده هفتم در آناتولی در دست‌نویشت «نامه سلاطین» / برهم بهرموشی • سلطان ولدو طریقت شاعرانه: پیگردینی خصوصیات و کارکرد شعر در سنت مولویه پس از مولای رومی / نورالکین لویس، ترجمه: مویجهر یتگلی غنسه • یحیی درباره فرهنگ البرقة بر مبنای نسخه‌های کهن / علی شاهپورن • سفینه نوحی و مجموعه روحی: بررسی دو سفینه کهن فارسی در حوزه آناتولی / سید علی میرافشلی • اشعار فارسی گریان سده هشتم آناتولی در جنگ آقشهر (نسخه ۱۰۹۴) / کابلجانه لیلدن / احمد بهانی • نامه درویش کازرونی به سلطان ابوسعید گورکان و پیشنهاد اتحاد با سلطان محمد فاتح (کتابی بر نقش سیاسی صوفیه در تحولات سده نهم هجری) / عمادالدین شیخ‌الحکامی • سیاست تاریخ‌نگاری فارسی در دربار سلیمان یکم: شاه قاسم و کتیر الجواهر / فرقان ایتن • درآمدی بر شرح‌های دیوان عرفی شیرازی در آسیای صغیر / فریا شکومی • معنوی کتاب «اسلام، ادبیات و جامعه در آناتولی عصر ایلخانی»، نوشته اندرو سی. اس. پیکاک / دارید دورون‌گلدی (فارسی‌گویی با همکاری عباس سلیمس آنکلی)

• نگاهی به کتاب «بزرگناه پادشاهی در اواخر سده‌های میانه در جهان اسلام، مهاجران ایرانی و شکل دادن به الگوی حکمرانی عثمانی» / کنرو پیکاک، ترجمه: علی شاهپورن • نقدی بر آخرین تصحیح دیوان اشعار فارسی یاروز سلطان سلیم / آتیا احمدی • شعر و شخصیت هماد و غزلی از او در دیوان سغانی (یوستگی فرهنگی تبریز و شیراز) / محمود علیدی

فهرست

سرخی

آذربایجان و تاریخ زبان و فرهنگ ایرانی / اکبر ایرانی ۵-۳

پیشگام

فارسی: نخ تسبیح پژوهش‌های آذربایجان و آناطولی / علی شاپوران ۱۳-۶

رشد

ریشه‌شناسی ده نام جغرافیایی مربوط به آذربایجان / علی‌اشرف صادقی ۲۲-۱۴

نام آذربایجان و یک نکته مختصر گویشی لغوی / سید احمد رضا قائم‌مقامی ۲۹-۲۳

آسی‌ها و ایرانیان: عموزادگانی دور از هم با میراث مشترک باستانی / ریچارد فولتز؛ ترجمه: محمد تقی

فرامرزی ۴۰-۳۰

آذربایجان و قفقاز

اشعار قطب‌الدین عتیقی اهری (تبریزی) / بهروز ایمانی ۵۷-۴۱

در باره تاریخ مرگ سلمان ساوجی: آیا سلمان در صفر ۷۷۸ قمری در گذشته است؟ / محسن شریفی ضحی ۶۰-۵۸

جلس المشتاق: رمانسی کهن در بحر متقارب، در مسخ و تبدیل ابدان / مهدی ییلاقی ۷۶-۶۱

ساقی تبریزی، نقال داستان‌های شاهنامه در تبریز دوره قاجاری / سجاد آیدنلو ۸۲-۷۷

آناطولی

پند سلاطین روم: نصیحة الملوک‌ها در آناطولی اوایل قرن هفتم هجری / ای. سی. اس. پیکاک؛ ترجمه:

شکوفه میبدی ۱۰۹-۸۳

سه نامه به فارسی سره از سده هفتم در آناطولی در دست‌نوشته «نامه سلاطین» / مریم میرشمسی ۱۱۷-۱۱۰

سلطان ولد و طریقت شاعرانه: پیکربندی خصوصیات و کارکرد شعر در سنت مولویه پس از مولانای

رومی / فرانکلین لویس؛ ترجمه: منوچهر بیگدلی خسته ۱۳۴-۱۱۸

بحثی در باره فرهنگ المرقاة بر مبنای نسخه‌ای کهن / علی شاپوران ۱۴۷-۱۳۵

سفینه نوحی و مجموعه روحی: بررسی دو سفینه کهن فارسی در حوزه آناطولی / سید علی میرافضی ۱۶۰-۱۴۸

اشعار فارسی‌گویان سده هشتم آناطولی در جنگ آق‌شهر (نسخه ۱۰۹۴ کتابخانه لیدن) / احمد بهنامی ۱۶۹-۱۶۱

نامه درویش کازرونی به سلطان ابوسعید گورکان و پیشنهاد اتحاد با سلطان محمد فاتح (گواهی بر نقش

سیاسی صوفیه در تحولات سده نهم هجری) / عمادالدین شیخ‌الحکمایی ۱۸۰-۱۷۰

سیاست تاریخ‌نگاری فارسی در دربار سلیمان یکم: شاه قاسم و کنز الجواهر / فرقان ایشین ۱۹۰-۱۸۱

درآمدی بر شرح‌های دیوان عرفی شیرازی در آسیای صغیر / فریبا شکویی ۲۰۰-۱۹۱

تدوین

معرفی کتاب «اسلام، ادبیات و جامعه در آناطولی عصر ایلخانی» نوشته اندرو سی. اس. پیکاک /

داوید دوران-گدی (فارسی‌گردانی با همکاری عباس سلیمی آنگیل) ۲۰۴-۲۰۱

نگاهی به کتاب «بزنگاه پادشاهی در اواخر سده‌های میانه در جهان اسلام: مهاجران ایرانی و شکل دادن

به الگوی حکمرانی عثمانی» / اندرو پیکاک؛ ترجمه: علی شاپوران ۲۰۶-۲۰۵

نقدی بر آخرین تصحیح دیوان اشعار فارسی یاوز سلطان سلیم / آیتا احمدی ۲۱۸-۲۰۷

تخرانی

شعر و شخصیت همام و غزلی از او در دیوان سعدی (پیوستگی فرهنگی تبریز و شیراز) / محمود عابدی ۲۲۶-۲۱۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۸۸ - ۸۹

فصلنامه اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و تصحیح

متون، نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی

دوره سوم، سال چهارم، شماره سوم و چهارم

پاییز - زمستان ۱۳۹۸ [انتشار: پاییز ۱۴۰۰]

ویژه تاریخ زبان و فرهنگ ایران در آذربایجان،
قفقاز و آناطولی

صاحب امتیاز:

مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب

مدیر مسئول و سردبیر: اکبر ایرانی

معاون سردبیر: مسعود راستی‌پور

دبیر ویژه: علی شاپوران

مدیر داخلی: یونس تسلیمی پاک

طراح جلد: محمود خانی

چاپ دیجیتال: میراث

نشانی مجله:

تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان دانشگاه و
ابوریحان، ساختمان فروردین (شماره ۱۱۸۲)، طبقه دوم.

شناسه پستی: ۱۳۱۵۶۹۳۵۱۹

تلفن: ۶۶۴۹۰۶۱۲

دورنگار: ۶۶۴۰۶۲۵۸

www.mirasmaktoob.ir

gozaresh@mirasmaktoob.ir

بها: ۴۰۰,۰۰۰ ریال

روی جلد: کتیبه آغازین نسخه‌ای از دانشنامه علایی،

کتابت‌شده در سده نهم هجری برای مطالعه سلطان

محمد فاتح (استانبول، سلیمانیه، کتابخانه ایاصوفیه، ش ۲۵۳)

تصویر خط بسمله

از نسخه کتابخانه John Rylands

درباره تاریخ مرگ سلمان ساوجی: آیا سلمان در صفر ۷۷۸ قمری در گذشته است؟

محسن شریفی صبحی

دانش‌آموخته دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد مشهد
mohsen.sharifi66@yahoo.com

و محاذی ماده تاریخ در حاشیه کتاب نوشته فی ثانی عشر
صفر سنه ثمان و سبعین و سبعمائه. (بلغرامی، ۱۳۹۳: ۳۹۹؛
نیز رک. یاسمی، ۱۳۰۵: ۶۸)

از قطعه‌ای که به قول بلغرامی طولانی نیز بوده همان پنج
بیت مذکور باقی مانده است. در منابع دیگر نیز نزدیک به
این تاریخ مشاهده می‌شود؛ از جمله طبق پژوهش صفری
آق‌قلعه - که آخرین پژوهش را درباره تاریخ مرگ سلمان
ارائه کرده است - در نسخه‌ای که اصل آن در ترکیه و گویا
در دوران سلمان نگاشته شده، دو بیت زیر به کمال کاشی
منسوب شده است:

گذشته هفصد و هفتاد و هشت از هجرة
شب سه‌شنبه که بُد سیزده ز ماه صفر

یگانه اشعر دوران جمال دین سلمان
ز خاک تیره روان شد به عالم انور

(صفری آق‌قلعه، ۱۳۸۷: ۱۲)

همین تاریخ در روضات الجنان حافظ حسین کربلایی
(۹۹۷ق) نیز آمده و نویسنده در ادامه آن، با ذکر شعر زیر،
گفته است: «بر لوح مزارش این قطعه نوشته بوده» و مزار
سلمان را در چرنداب تبریز دانسته است:

بود در بند تعلّق سلمان
به کمند تو در افتاد و برست
ذره‌ای بود به خورشید رسید
قطره‌ای بود به دریا پیوست

(کربلایی، ۱۳۸۳: ۳۴۶)

اما تاریخی که صفری آق‌قلعه از نسخه ترکیه نقل کرده است،
در دستنویس دیگری که در همان دوران، یعنی حدّ فاصل
۸۲۳ تا ۸۵۲ق کتابت شده، چیز دیگری است. کاتب این
نسخه، همان دو بیت کمال کاشی در نسخه ترکیه را - که
دیدیم تاریخ مرگ سلمان را ۷۷۸ق گفته - آورده است، اما
مصراع اول آن چنین است:

گذشت هفصد و هفتاد و هفت از هجرت

(بیاض پاریس، مَلّی پاریس: گ ۴۲۱ر)

در واقع سال مرگ سلمان در این نسخه ۷۷۷ق و با همان ماه
و روز نسخه ترکیه و نقل آزاد بلغرامی دانسته شده است.
لیکن، بنا بر قرائن بعدی، و نیز تکرار تاریخ ۷۷۸ق در متون

سال درگذشت سلمان را مجد خوافی ۷۷۷ق، دولت‌شاه
سمرقندی ۷۶۹ق و تقی کاشی ۷۹۹ق نوشته‌اند (خوافی،
۱۳۸۶: ۹۷۴؛ سمرقندی، ۱۳۸۲: ۲۶۱؛ کاشی، خلاصه، ایندیا آفیس:
۵۸۱)، ولی آنچه عموماً پذیرفته شده سال ۷۷۸ق است،
چنان‌که غلام‌علی آزاد بلغرامی در خزانه عامره گفته است:

در وقت تحریر این صحیفه، کتابفروشی دیوان سلمان به
خط ولایت ایران پیش فقیر آورد و به معرض ابتیاع درآمد.
کاتب نام خود ناصر بن بزرجمهر نوشته و اتمام کتاب در
محرم سنه احدی و تسعین و سبعمائه به قلم آورده و در
این وقت، عمر این نسخه سیصد و هشتاد و شش سال است
و بعد سیزده سال کسری کم از وفات سلمان نوشته شده و
کاتب مذکور، قطعه غزای طولانی [ای] مشتمل به تاریخ
وفات سلمان در آخر این نسخه ثبت نموده. نام ناظم ننوشته،
لکن قدم نسخه دلالت می‌کند که ناظم قطعه معاصر سلمان
است. این پنج بیت از آن قطعه به قلم می‌آید:

محلّ آیت اعجاز پارسی سلمان
که برد ناطقه پیش دمش به عجز اقرار
ندید بر سر شاخ گل سخن اصلا
بهار طبع چو او عندلیب خوش‌گفتار
طریق شعر به او ختم گشت و بعد از وی
بدوخت دست قضا بر در سخن مسمار
نماز شام دوشنبه یب از صفر بوده
که نقد عمر به یک دم چو صبح کرد نثار
بساط دار قرار است سال تاریخش
چو کرد میل بسوی بساط دار قرار

سلطان حسین را، به علت مدحی که برای شاه شجاع سروده (مثلاً نک. یاسمی، ۱۳۰۵: ۶۵-۶۸؛ حالت، ۱۳۷۱: ۶۱) نیز بی اعتبار می نماید، زیرا معلوم می شود که سلمان از چشم سلطان حسین نیفتاده و اگر سلطان کدورتی هم از سلمان داشته، به مرور برطرف شده است؛ چنان که سلمان، در تاریخ مذکور، در دربار و «در حضور» سلطان بوده و عبدالقادر نیز شعر مربوط به مقام حسینی را، به دستور سلطان حسین، از اشعار انتخابی سلمان نوشته است:

کوری چشم مخالف من حسینی مذهبم

راه حق این است توانم نهفتن راه راست

(مراغی، جامع الالاحان، نور عثمانیه: گ ۶۱)

معاشرت و مؤانست عبدالقادر و سلمان در دربار سلطان حسین منفعت دیگری نیز برای دوست داران شعر سلمان داشته است: عبدالقادر یک رباعی را ذیل «خواجه جمال الدین سلمان» در جامع الالاحان نقل کرده که در هیچ یک از نسخ دستنویس دیوان این شاعر به ثبت نرسیده است:

از هفت پدر یگانه ای چون تو پسر

در دهر هنروری نژاد از مادر

تا کاسه بدید معجز از دست گفت

مثل تو ندیده دیده در کاسه سر

(همان: گ ۹۵)

این رباعی - که در حق عبدالقادر سروده شده - در پاسخ و اعتراض به رباعی شرف الدین رامی است. رباعی رامی نیز در جامع الالاحان، پیش از رباعی سلمان، ثبت شده است:

آوازه کاسه تو این بنده شنید

وز طبع لطیفش به نواها برسد

این کاسه دیده ای که بیننده ماست

تا کاسه دیده هست مثل تو ندید

(همان جا)

شرح علت سرایش رباعی شرف رامی و اعتراض سلمان به وی در قالب رباعی، در عرفات العاشقین آمده است (اوحدی بلیانی، ۱۳۸۹: ۳/ ۱۵۶۳-۱۵۶۴) و طبعاً، به علت تأخر و فاصله زمانی زیاد عرفات با دوران زندگانی سلمان، این رباعی مسلم وی مورد توجه مصححان دیوان سلمان نبوده است.

۱. اصل: طعم.

دیگر، احتمال اشتباه کاتب در ذکر سال ۷۷۷ زیاد است. دیگر منابع دست اول این روایت ماه مرگ سلمان را صفر و سال مرگ وی را ۷۷۸ ذکر کرده اند: نسخه مورد نظر بلگرامی ۱۲ صفر ۷۷۸ و نسخه مورد توجه صفری آق قلعه ۱۳ صفر ۷۷۸.

اما منبعی معتبر وجود دارد که تمامی تواریخ گفته شده در بالا را رد می کند یا زیر سؤال می برد؛ زیرا مؤلف آن، هم دوره و معاشر سلمان بوده و در دستنویسی با خط خود، خاطره ای از دربار سلطان حسین ابن سلطان اویس نقل می کند که نشان می دهد سلمان چندین ماه بعد از صفر ۷۷۸ ق نیز زنده بوده است. آن مؤلف عبدالقادر مراغی، موسیقی دان بزرگ سده هشتم و نهم، است که در کتاب معروف خویش، جامع الالاحان، چنین گفته است:

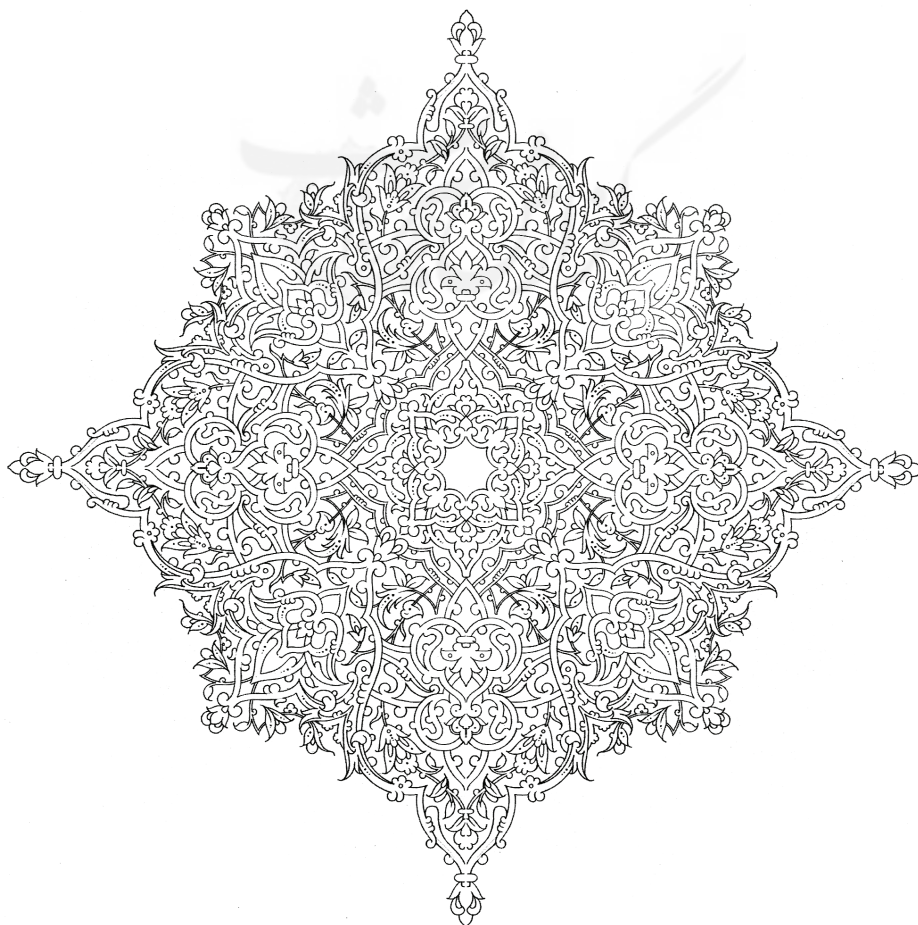
به تاریخ تاسع عشرین شعبان المعظم سنة ثمان و سبعین و سبعمائه، در بلدة تبریز، در مجلس بندگی حضرت سلطان جلال الدین حسین خان ابن سلطان شیخ اویس... مصنفان عملی گفتند که اشکل اصناف موسیقی در عملیات، نوبت مرتب است و تألیف در یک ماه نتوان... این فقیر گفتم که در ماه سی نوبت مرتب بسازم انشا الله [کذا] تعالی... هر روز ابیات و اشعار نوبت را شما اختیار کنید... پس بندگی حضرت سلطان الاعظم سلطان جلال الدین حسین فرمود که اشعار و ابیات نوبت هر روزی را خواجه شیخ و امیر زکریا و مولانا جلال الدین فضل الله عبیدی و خواجه سلمان ساوجی در حضور ما تعیین کنند... بندگی حضرت پادشاه فرمود که نوبت اول به نام ما مخصوص گردان و در مقام حسینی ساز و این نوبت را پنج قطعه ساز... و این نوبت را در دایره ثقیل رمل بساز و اشعار عربی مولانا جلال الدین فضل الله نبشت و ابیات پارسی خواجه جمال الدین سلمان. (مراغی، جامع الالاحان، نور عثمانیه: گ ۶۰؛ قس. همو، ۱۳۸۸: ۲۷۴)

این تاریخ - که از نسخه ای به خط مؤلف نقل شد - حداقل ۶ ماه با تاریخ ۱۲ یا ۱۳ صفر سال ۷۷۸ - که دیگران گفته اند - فاصله دارد، یعنی سلمان حداقل تا اواخر شعبان سال ۷۷۸ زنده بوده است.

نوشته خاطره گون عبدالقادر مراغی، نه تنها تاریخ مرگ سلمان را تا اواخر شعبان ۷۷۸ به تعویق می اندازد، بلکه روایات مربوط به بدبختی و مسکنت سلمان در دوران

منابع

- اوحدی بلیانی، تقی‌الدین (۱۳۸۹). عرفات العاشقین و عرصات العارفين. به تصحیح ذبیح‌الله صاحب‌کاری و آمنه فخر احمد. تهران: میراث مکتوب- کتابخانه مجلس.
- بلغرامی، آزاد (۱۳۹۳). خزانه عامره. به تصحیح هومن یوسف‌دهی. تهران: مجلس.
- بیاض پاریس (مجموعه نظم و نشر). کتابخانه ملی پاریس، ش ۳۴۲۳. کتابت ۸۲۳-۸۵۲ ق.
- خوافی، احمد بن محمد (۱۳۸۶). مجمل فصیحی. به تصحیح محسن ناجی نصرآبادی. تهران: اساطیر.
- ساوجی، سلمان (۱۳۷۱). دیوان. به تصحیح ابوالقاسم حالت. تهران: ما.
- سمرقندی، دولت‌شاه (۱۳۸۲). تذکرة الشعرا. به اهتمام و تصحیح ادوارد براون. تهران: اساطیر.
- صفری آق‌قلعه، علی (۱۳۸۷). «تاریخ مرگ سلمان ساوجی و دانسته‌هایی درباره کمال‌الدین القاشانی». گزارش میراث، ۲۹-۳۰: ۱۲-۱۳.
- کاشی، تقی‌الدین. خلاصة الاشعار و زیدة الافکار. نسخه شماره O 667 کتابخانه ایندیا آفیس. کتابت ۱۰۸۳ ق.
- کربلایی، حافظ حسین (۱۳۸۳). روضات الجنان و جنات الجنان. به اهتمام محمدامین سلطان‌القرایی. تبریز: ستوده.
- مراغی، عبدالقادر. جامع الالحن. نسخه شماره ۳۶۴۴ کتابخانه نورعثمانیه. کتابت ۸۱۸ ق.
- _____ (۱۳۸۸). جامع الالحن. به تصحیح بابک خضرائی. تهران: فرهنگستان هنر.
- یاسمی، رشید (۱۳۰۵). تتبع و انتقاد احوال و آثار سلمان ساوجی. تهران: شرق.

Table of Contents

Editorial

Azərbaycan and the History of Persian Language and Culture/ Akbar IRANI	3-5

Introduction

Persian: the string binding Different Azərbaycan and Anatolia Studies together / Ali SHAPOURAN	6-13

The Roots

The Etymology of Ten Geographical Names Related to Azərbaycan / Ali Ashraf SADEGHI	14-22
The Name Azərbaycan and a Brief Phonetic Lexical Point / Seyyed AhmadReza QAEMMAQAMI	23-29
The Ossetes and the Persians: Distant Cousins with a Common Ancient Heritage / Richard Foltz ; Translated by MohammadTaqi FARAMARZI	30-40

Azərbaycan and Caucasus

The Poems of Qutb al-Dīn-i Atīqī of Ahar (Tabriz) / Behrouz IMANI	41-57
On Salmān Sāvajī's Death Date: Did Salmān Die in Safar of 778 A.H? / Mohsen SHARIFI SAHI	58-60
<i>Jālīs al-Mushtāq</i> : An Old Romance in Motaqārib Metre about Transmogrification and Reincarnation / Mahdi YEILAGHI	61-76
Sāqī-yī Tabrizi: A <i>Naqqāl</i> (Storyteller) of the <i>Shāhnāma</i> from Tabriz in the Qajar Period / Sajjad AYDENLOO	77-82

Anatolia

Advice for the Sultans of Rum: The "Mirrors for Princes" of Early Thirteenth-century Anatolia / Andrew C. S. PEACOCK ; Translated by Shokoofe MAYBODI	83-109
Three Letters in "Pure Persian" from Thirteenth-century Anatolia in the Manuscript of <i>Nāma-yi Salātīn</i> / Maryam MIRSHAMSI	110-117
Sultān Valad and the Poetical Order: Framing the Ethos and Praxis of Poetry in the Mewlewī Tradition after Rumi (Revised) / Franklin LEWIS ; Translated by Manouchehr BIGDELI KHAMSE	118-134
A Discussion on the Arabic-Persian Dictionary <i>al-Mirqāt</i> Based on Its Oldest Manuscript / Ali SHAPOURAN	135-147
<i>Safīna-yi Nūhī va Majmū'a-yi Rūhī</i> : Surveying Two Old Persian Collections from Anatolia / Seyyed Ali MIRAFZALI	148-160
The Poems of Persian Composers in Fourteenth-century Anatolia in Âq-Shahr (Akşehir) Collection (MS Or. 1094 Leiden Library) / Ahmad BEHNAMI	161-169
A Letter from a Kāzīrūnī Dervish to the Timurid Abū-Sa'īd, Proposing the Alliance with Ottoman Muhammad I (the Conqueror): a Testimonial for Political Role of Sufis in Fifteenth Century / Emadoddin SHEYKHOLHOKMAEI	170-180
The Politics of Historiography in Süleyman's Court: Shah Qāshīm and <i>Kanz al-Javāhir</i> / Furkan İŞİN	181-190
An Introduction to Treatises and Interpretations to the 'Urfī-yī Shirazī's <i>Divan</i> in Asia Minor / Fariba SHOKUHI ...	191-200

Reviews and Critiques

A. C. S. Peacock, <i>Islam, Literature and Society in Mongol Anatolia</i> (Cambridge: Cambridge University Press, 2019) / David DURAND-GUÉDY (Review)	201-204
Christopher Markiewicz, <i>The Crisis of Kingship in Late Medieval Islam: Persian Emigres and the Making of Ottoman Sovereignty</i> (Cambridge: Cambridge University Press, 2019) / Andrew C. S. PEACOCK (Review)	205-206
A Criticism on the Last Published Edition of The Persian <i>Divan</i> of Yavuz Sultān Selīm / Anita AHMADI	207-218

Lecture

The Poems and the Character of Humām-i Tabrizi and His Ghazal in Sa'dī's <i>Divan</i> : The Cultural Binding of Tabriz and Shiraz / Mahmoud ABEDI	219-226

Gozarash-e Miras

**Quarterly Journal of Textual Criticism,
Codicology and Iranology**

**Third Series, vol. 4, no. 3 - 4, Autumn 2019 - Winter 2020
[Pub. Autumn 2021]**

**Dedicated to History of Persian Language and Culture
in Azarbaijan, Caucasus, and Anatolia**

Properietor:

The WRITTEN HERITAGE RESEARCH INSTITUTE

Managing Director & Editor-in-Chief:

Akbar Irani

Assistant Editor:

Masoud Rastipour

Guest Editor:

Ali Shapouran

Managing Editor:

Younes Taslimi-Pak

Cover:

Mahmood Khani

Print:

Miras

**No. 1182, Enghelab Ave.,
Between Daneshgah St. & Abureyhan St.,
Tehran, Iran**

Postal Code: 1315693519

Tel: 66490612, Fax: 66406258

Website: www.mirasmaktoob.ir

E-mail: gozarash@mirasmaktoob.ir

Table of Contents

Editorial

Azarbaijan and the History of Persian Language and Culture/ Akbar IRANI 3-5

Introduction

Persian: the string binding Different Azarbaijan and Anatolia Studies together / Ali SHAPOURAN 6-13

The Roots

The Etymology of Ten Geographical Names Related to Azarbaijan / Ali Ashraf SADEGHI 14-22

The Name Azarbaijan and a Brief Phonetic Lexical Point / Seyyed AhmadReza QAEMMAQAMI 23-29

The Ossetes and the Persians: Distant Cousins with a Common Ancient Heritage / Richard Foltz; Translated by MohammadTaqi FARAMARZI 30-40

Azarbaijan and Caucasus

The Poems of Qutb al-Dīn-i Afīqī of Ahar (Tabriz) / Behrouz IMANI 41-57

On Salmān Sāvajī's Death Date: Did Salmān Die in Safar of 778 A.H.? / Mohsen SHARIFI SAHI 58-60

Jalīs al-Mushtāq: An Old Romance in Motaqārib Metre about Transmogrification and Reincarnation / Mahdi YEILAGHI 61-76

Sāqī-yī Tabrizi: A *Naqqāl* (Storyteller) of the *Shāhnāma* from Tabriz in the Qajar Period / Sajjad AYDENLOO 77-82

Anatolia

Advice for the Sultans of Rum: The "Mirrors for Princes" of Early Thirteenth-century Anatolia / Andrew C. S. PEACOCK;

Translated by Shokoofe MAYBODI 83-109

Three Letters in "Pure Persian" from Thirteenth-century Anatolia in the Manuscript of *Nāma-yi Salātīn* / Maryam MIRSHAMSI 110-117

Sultān Valad and the Poetical Order: Framing the Ethos and Praxis of Poetry in the Mewlewi Tradition after Rumi (Revised) / Franklin LEWIS; Translated by Manouchehr BIGDELI KHAMSE 118-134

A Discussion on the Arabic-Persian Dictionary *al-Mirqāt* Based on Its Oldest Manuscript / Ali SHAPOURAN 135-147

Safīna-yi Nūhī va Majmū'a-yi Rūhī: Surveying Two Old Persian Collections from Anatolia / Seyyed Ali MIRAFZALI 148-160

The Poems of Persian Composers in Fourteenth-century Anatolia in Āq-Shahr (Akşehir) Collection (MS Or. 1094 Leiden Library) / Ahmad BEHNAMI 161-169

A Letter from a Kāzīrūnī Dervish to the Timurid Abū-Sa'īd, Proposing the Alliance with Ottoman Muhammad I (the Conqueror): a Testimonial for Political Role of Sufis in Fifteenth Century / Emadoddin SHEYKHOLHOKAMAEI 170-180

The Politics of Historiography in Süleyman's Court: Shah Qāsim and *Kanz al-Javāhir* / Furkan İSİN 181-190

An Introduction to Treatises and Interpretations to the 'Urfī-yī Shirāzī's *Divan* in Asia Minor / Fariba SHOKUHI ... 191-200

Reviews and Critiques

A. C. S. Peacock, *Islam, Literature and Society in Mongol Anatolia* (Cambridge: Cambridge University Press, 2019) / David DURAND-GUÉDY (Review) 201-204

Christopher Markiewicz, *The Crisis of Kingship in Late Medieval Islam: Persian Emigres and the Making of Ottoman Sovereignty* (Cambridge: Cambridge University Press, 2019) / Andrew C. S. PEACOCK (Review) 205-206

A Criticism on the Last Published Edition of The Persian *Divan* of Yavuz Sultān Selīm / Anita AHMADI 207-218

Lecture

The Poems and the Character of Humām-i Tabrizi and His Ghazal in Sa'dī's *Divan*: The Cultural Binding of Tabriz and Shiraz / Mahmoud ABEDI 219-226